

ONTWERP VAN DECREET tot instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 september 2023 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse hoofdstedelijke Gewest betreffende sommige bepalingen van de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor het begin van de periode 2021-2030 en de verdeling van de federale opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2015 tot en met 2020

Samenvatting

Dit decreet regelt de instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 september 2023 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse hoofdstedelijke Gewest betreffende sommige bepalingen van de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor het begin van de periode 2021-2030 en de verdeling van de federale opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2015 tot en met 2020.

Het samenwerkingsakkoord verankert de beslissingen uit het principiële akkoord, dat de ministers, bevoegd voor klimaat en energie, van de verschillende Belgische overheden op 14 september 2022 sloten over de verdeling van bepaalde door België te leveren klimaat- en energie-inspanningen voor de periode 2021-2030 en over de verdeling van de aan België toegekende opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2021 en 2022.

Het samenwerkingsakkoord behandelt concreet volgende 4 elementen:

1. De verdeling tussen de Gewesten en de Federale Staat van de opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2021 en 2022
2. De verdeling tussen de Gewesten en de Federale Staat van de federale opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2015 tot en met 2020
3. De internationale afspraken over klimaatfinanciering voor ontwikkelingslanden na 2020
4. De vastlegging van de minimaal verplichte bijdrage vanaf 2021 van de Gewesten en de Federale Staat aan het Belgische referentieaandeel van 13% inzake energie uit hernieuwbare bronnen conform richtlijn 2018/2001.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

Het ontwerp van decreet heeft betrekking op de beleidsvelden klimaat en energie binnen het beleidsdomein Omgeving.

Voor het beleidsveld klimaat kadert het in het inhoudelijk Structuurelement (ISE) 2. Afgestemd Klimaatbeleid binnen volgende doelstellingen van de beleidsnota 2019-2024 Klimaat:

- Strategische Doelstelling 3. "Een ambitieus en afgestemd energie- en klimaatbeleid";
- Operationele Doelstelling 2. "We zorgen voor een onderbouwde planning en monitoring van het energie- en klimaatbeleid"

Voor het beleidsveld energie kadert het in het inhoudelijk Structuurelement (ISE) ENERGIE binnen volgende doelstellingen van de beleidsnota 2019-2024 Energie:

- Strategische Doelstelling 6: "Een effectief governancekader voor de energietransitie uitbouwen";

- Operationele Doelstelling 6.2: "Samenwerking met andere beleidsniveaus versterken"

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

Op 14 september 2022 sloten de ministers, bevoegd voor klimaat en energie, van de verschillende Belgische overheden, een principiële akkoord over de verdeling van bepaalde door België te leveren klimaat- en energie-inspanningen voor de periode 2021-2030 en over de verdeling van de aan België toegekende opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2021 en 2022. Ondertussen werd dit principiële akkoord goedgekeurd door de drie gewestelijke Regeringen en de Federale Regering. Het principiële akkoord vormt een eerste deelakkoord met het oog op een globale verdeling van de aan België opgelegde energie- en klimaatinspanningen voor de periode 2021-2030 en kadert in de voorbereiding van de actualisering van het Belgische energie- en klimaatplan 2021-2030.

Het principiële akkoord werd op 5 oktober 2022 goedgekeurd door de Nationale Klimaatcommissie en ENOVER en op 30 november 2022 bekrachtigd door het Overlegcomité.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

De punten van het samenwerkingsakkoord zijn de volgende:

1. De verdeling van de opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2021 en 2022

Het Europese emissiehandelssysteem is één van de belangrijkste Europese klimaatbeleidsinstrumenten, dat van toepassing is op meer dan 11.000 elektriciteitsproducenten, energie-intensieve bedrijven en luchtvaartoperatoren. Het systeem houdt in dat deze bedrijven emissierechten moeten inleveren voor hun uitstoot van CO₂ en sommige andere broeikasgassen. Vanaf 2013 wordt een significant aandeel van de beschikbare emissierechten geveild. In richtlijn 2003/87/EG wordt de totale hoeveelheid te veilen emissierechten verdeeld onder de lidstaten, die hierdoor kunnen beschikken over de inkomsten van de veiling van deze rechten. In afwachting van een akkoord over de verdeling van de aan België toegewezen veilingopbrengsten tussen de Gewesten en de Federale Staat, stonden deze geblokkeerd op een federale rekening (voorlopig geraamd op ongeveer 1,2 miljard veilinginkomsten voor de jaren 2021 en 2022).

Het samenwerkingsakkoord bepaalt dat de Belgische veilingopbrengsten voor de jaren 2021 en 2022 als volgt verdeeld worden:

1° voor het Vlaamse gewest:	52,76%
2° voor het Waalse gewest:	30,65%
3° voor het Brusselse Hoofdstedelijke gewest:	7,54%
4° voor de Federale Staat:	9,05%

Hierbij wordt de verdeelsleutel uit het samenwerkingsakkoord van 12 februari 2018 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020 ook toegepast op de jaren 2021 en 2022.

2. De verdeling van de federale opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2015 tot en met 2020

Artikel 65^{quater} van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en gewesten, ingevoegd door artikel 68 van de bijzondere wet van 6 januari 2014 tot hervorming van de financiering van de gemeenschappen en gewesten, tot uitbreiding van de fiscale autonomie van de gewesten en tot financiering van de nieuwe bevoegdheden, voorziet in een klimaatresponsabiliseringsmechanisme.

Dit mechanisme voorziet in een systeem van financiële boni en mali voor de gewesten gebaseerd op de reductie van de uitstoot van broeikasgassen in de gebouwensector (residentiële en tertiaire sector).

Het mechanisme is nooit uitgevoerd. De middelen, die bestemd waren om uitvoering te geven aan het mechanisme, zitten geblokkeerd in het federale Fonds Klimaatresponsabilisering. De Gewesten en de Federale Staat gaan akkoord met de opheffing van het klimaatresponsabiliseringsmechanisme omwille van de nieuwe klimaatarchitectuur en -ambities.

In het akkoord van 14 september 2022 wordt een verdeelsleutel vastgelegd om de nog onbenutte opbrengsten van de veiling van emissierechten van de Federale Staat (in totaal 135.757.458 euro) van de periode 2015 tot en met 2020 als volgt te verdelen:

1° voor het Vlaamse gewest:	60.000.000 euro
2° voor het Waalse gewest:	37.000.000 euro
3° voor het Brusselse Hoofdstedelijke gewest:	10.000.000 euro
4° voor de Federale Staat:	28.757.458 euro

3. De internationale afspraken over klimaatfinanciering voor ontwikkelingslanden na 2020

Internationale klimaatfinanciering heeft als doel ontwikkelingslanden financieel te ondersteunen bij de door de mens veroorzaakte klimaatuitdagingen. Het Akkoord van Parijs en de besluiten 1/CP.21 en 1/CP.26, aangenomen door de Conferentie van Partijen bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering, bepalen dat de ontwikkelde landen hun bijdrage aan internationale klimaatfinanciering dienen te verhogen.

In het akkoord van 14 september 2022 verbinden de Gewesten en de Federale Staat zich ertoe om voor de periode 2021 tot en met 2024 volgende bijdragen te leveren aan de internationale klimaatfinanciering:

	2021	2022	2023	2024
Vlaamse gewest	15.500.000€	16.500.000€	17.500.000€	18.500.000€
Waalse gewest	8.500.000€	12.500.000€	14.500.000€	16.500.000€
Brusselse gewest	2.750.000€	2.750.000€	3.000.000€	3.000.000€
Federale overheid	100.000.000€	100.000.000€	100.000.000€	100.000.000€

De verbintenissen houden voor elke betrokken partij een stijging in ten opzichte van de engagementen in de periode 2016-2020, die werden vastgesteld in het samenwerkingsakkoord van 12 februari 2018 voor de periode 2013-2020.

Het samenwerkingsakkoord bepaalt de verbintenissen inzake internationale klimaatfinanciering van elke contracterende partij voor de gehele periode, op basis van deze engagementen.

Aan deze engagementen zal zijn voldaan zodra aan het einde van de periode 2021-2024 voor het volledige bedrag minstens een verbintenis voorligt in de zin van het OESO Glossarium, d.w.z. een schriftelijk vastgelegde en met de nodige financiële middelen gestaafde verbintenis van de betrokken partij om specifieke bijstand aan een ontvangend (ontwikkelings)land of een multilaterale organisatie.

4. De vastlegging van de bijdrage vanaf 2021 van elke contracterende partij aan het in stand houden van het Belgische aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het bruto-eindverbruik van energie van 13%, conform richtlijn 2018/2001

Richtlijn 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (artikel 3, lid 4.) bepaalt dat het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het bruto-eindverbruik van energie in een lidstaat vanaf 1 januari 2021 niet lager mag zijn dan de bindende productiedoelstelling voor 2020. Voor België bedraagt het referentieaandeel 13% van het binnenlands eindverbruik. België moet dus ook na 2020 blijven voldoen aan dit referentieaandeel van 13%.

In het samenwerkingsakkoord verbinden de Gewesten en de Federale Staat er zich toe om vanaf 2021 minimaal volgende bijdragen te leveren aan het in stand houden van het referentieaandeel van 13%, na normalisatie op het niveau van elk Gewest en de Federale Staat:

1° voor het Vlaamse gewest:	25.211 GWh
2° voor het Waalse gewest:	17.026 GWh
3° voor het Brusselse Hoofdstedelijke gewest:	879 GWh
4° voor de Federale Staat:	8.360 GWh

Het referentieaandeel van 13% is het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het bruto-eindverbruik van energie. Het bruto-eindverbruik van energie in een bepaald jaar is slechts gekend op het einde van het volgende jaar. Indien op dat moment blijkt dat het eindverbruik te groot is om, met de hierboven vermelde minimale bijdragen, het Belgische referentieaandeel van 13% te behalen, wordt het vastgestelde tekort als volgt verdeeld:

1° voor het Vlaamse gewest:	51,04%
2° voor het Waalse gewest:	30,24%
3° voor het Brusselse Hoofdstedelijke gewest:	1,73%
4° voor de Federale Staat:	17,00%

Hieronder volgt een artikelsgewijze bespreking van het samenwerkingsakkoord.

Artikel 1 definieert de begrippen die gebruikt worden in het samenwerkingsakkoord en die enige uitleg vereisen.

Artikel 2 beschrijft de doelstellingen van het samenwerkingsakkoord, namelijk:

- 1° de verdeling tussen de contracterende partijen van de opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2021 en 2022 in het kader van de richtlijn 2003/87;
- 2° de verdeling tussen de contracterende partijen van de federale opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2015 tot en met 2020;
- 3° de vastlegging van de minimale bijdrage van elke contracterende partij aan de internationale klimaatfinanciering voor de periode 2021 tot en met 2024;

4° de vastlegging van de bijdrage vanaf 2021 van elke contracterende partij aan het referentieaandeel inzake energie uit hernieuwbare bronnen.

Artikel 3 gaat over de verdeling van de opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2021 en 2022.

Paragraaf 1 bepaalt de verdeelsleutel waarmee het voor het jaar 2021 en voor het jaar 2022 aan België toegekende veilingvolume aan emissierechten uit het bestaande emissiehandelssysteem wordt verdeeld tussen de contracterende partijen. Het gaat hier om een veilingvolume van respectievelijk 11.693.846 en 9.819.846 emissierechten voor het jaar 2021 en 2022.

In paragraaf 2 wordt verduidelijkt dat het aan de hand van deze verdeelsleutel berekende veilingvolume van een gewest neerwaarts wordt bijgesteld met een hoeveelheid emissierechten die voor dat gewest voor dat jaar geannuleerd wordt omwille van het gebruik van de ETS-flexibiliteit door dit gewest.

De mogelijkheid om gebruik te maken van de ETS-flexibiliteit wordt geregeld in artikel 6 van verordening (EU) 2018/842 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 betreffende bindende jaarlijkse broeikasgasemissiereducties door de lidstaten van 2021 tot en met 2030 teneinde bij te dragen aan klimaatmaatregelen om aan de toezeggingen uit hoofde van de Overeenkomst van Parijs te voldoen, en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 525/2013. Het artikel legt vast dat bepaalde lidstaten, waaronder België, bijkomende emissieruimte kunnen gebruiken voor de niet-ETS-sectoren indien zij een equivalente hoeveelheid emissierechten, die anders ten behoeve van de lidstaat zou worden geveild onder het emissiehandelssysteem, annuleren.

Het gebruik van dit flexibiliteitsmechanisme door België is, per jaar van de periode van 2021 tot en met 2030, beperkt tot maximum 2% van de Belgische niet-ETS-broeikasgasuitstoot in 2005.

De lidstaten dienden de Europese Commissie uiterlijk op 31 december 2019 in kennis te stellen van hun eventuele voornemen om gebruik te maken van het mechanisme. Op het Overlegcomité van 18 december 2019 werd beslist dat België voor deze flexibiliteit een gebruik van 1,89% zou aanmelden bij de Europese Commissie, als volgt verdeeld onder de gewesten¹:

Voor het Vlaams Gewest:	1,18%
Voor het Waals Gewest:	0,71%
Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:	0%

Tevens werd tijdens het Overlegcomité van 18 december 2019 beslist dat elk gewest de overeenkomstige daling van de Belgische veilingopbrengsten op zich zou nemen. Dit wordt uitgewerkt in paragraaf 2 en paragraaf 3.

In paragraaf 4 wordt geregeld dat de storting van de opbrengsten van de veiling van emissierechten van elke contracterende partij wordt uitgevoerd in één enkele betaling van het volledige bedrag binnen de twee weken na de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord.

Artikel 4 heeft betrekking op de verdeling van de opbrengsten van de veiling van emissierechten van de Federale Staat voor de jaren 2015 tot en met 2020.

Paragraaf 1 verankert de verdeling onder de contracterende partijen van de opbrengsten van de veiling van emissierechten van de Federale Staat voor de jaren 2015 tot en met

¹ Percentages, uitgedrukt in functie van de Belgische niet-ETS-emissies in 2005.

2020 na opheffing van het klimaatresponsabiliseringsmechanisme, vermeld in artikel 65^{quater} van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en gewesten, ingevoegd door artikel 68 van de bijzondere wet van 6 januari 2014 tot hervorming van de financiering van de gemeenschappen en gewesten, tot uitbreiding van de fiscale autonomie van de gewesten en tot financiering van de nieuwe bevoegdheden. Het gaat om de verdeling van een totaalbedrag van 135.757.458 euro.

Deze verdeling omvat tevens een compensatie voor de inbreng van het Waalse overschot bij de realisatie van de Belgische 13% hernieuwbare energiedoelstelling voor het jaar 2020 en de jaren nadien. De bijdragen voor 2020 van de verschillende contracterende partijen aan de hernieuwbare energiedoelstelling van 13% werden vastgelegd in het samenwerkingsakkoord van 12 februari 2018 betreffende de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2013-2020. Deze bleken onvoldoende om de doelstelling te behalen, daar het bruto eindverbruik in 2020 hoger bleek te liggen dan geraamd bij het opstellen van het samenwerkingsakkoord. Het Waalse Gewest realiseerde een overschot ten opzichte van haar bijdrage, dat werd ingezet om het tekort op Belgisch niveau deels aan te vullen.

In paragraaf 2 wordt geregeld dat de storting van de opbrengsten van de veiling van emissierechten aan elke contracterende partij wordt uitgevoerd in één enkele betaling van het volledige bedrag binnen de twee weken na de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord.

Artikel 5 stelt de minimale bijdrages aan de internationale klimaatfinanciering vast die een contracterende partij moet leveren voor de periode 2021 tot en met 2024.

Artikel 6 behandelt de vastlegging van de bijdrage vanaf 2021 van elke contracterende partij aan het referentieaandeel inzake energie uit hernieuwbare bronnen. Dit is geen voorafname op toekomstige hernieuwbare energiedoelstellingen en de bijdrage van elk van de contracterende partijen daaraan.

Paragraaf 1 bevestigt dat België vanaf 2021 een aandeel energie uit hernieuwbare bronnen in het bruto-eindverbruik zal aanhouden, dat minstens gelijk is aan 13%, conform artikel 3, lid 4 van richtlijn 2018/2001. Dit aandeel geldt bijgevolg als referentieaandeel.

Paragraaf 2 stelt de minimale bijdrages vast, die een contracterende partij moet leveren aan het in stand houden vanaf 2021 van dit referentieaandeel. Dit impliceert de facto dat elke contracterende partij verplicht is deze minimumbijdrage op zich te nemen.

De effectieve bijdrage van een contracterende partij wordt vastgesteld door voor waterkracht, wind op land en wind op zee een genormaliseerd productiecijfer in rekening te brengen. Dit wordt vereist door richtlijn (EU) 2018/2011/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (hierna 'richtlijn 2018/2001' genoemd) en heeft als doel de fluctuaties in de jaarlijkse productiecijfers van deze technologieën omwille van wisselende weersomstandigheden uit te middelen.

De genormaliseerde productiecijfers worden per gevatte technologie bepaald aan de hand van de formules uit bijlage II van richtlijn 2018/2011/EG:

- voor wind is de genormaliseerde productie in een jaar gebaseerd op de reële jaarlijkse elektriciteitsproductie in de laatste 5 jaar en het gemiddeld geïnstalleerd vermogen van de voorbije 2 jaren . Vanaf 2021 dient deze berekening afzonderlijk voor wind op land en wind op zee te gebeuren.
- voor waterkracht worden de productiecijfers uitgemiddeld over een periode van 15 jaar.

Bij het vaststellen van haar effectieve bijdrage brengt elke contracterende partij, voor een technologie waarover ze beschikt, de genormaliseerde elektriciteitsproductie in rekening

met toepassing van de Europese formule op de reële elektriciteitsproductie en het geïnstalleerd vermogen van de installaties die onder haar bevoegdheid vallen.

Twee van de gevatte technologieën (nl. wind op land en waterkracht) worden ingezet door meer dan één contracterende partij. Bijgevolg kan de toepassing van de normalisatieregels op het geheel van de productiegegevens en de vermogens van deze entiteiten resulteren in een genormaliseerd productiecijfer, dat verschilt van de som van de genormaliseerde productiecijfers op het niveau van elk van deze entiteiten. In paragraaf 6 wordt ENOVER gemandateerd omeen beslissing te nemen over de verdeling onder de betrokken entiteiten van een dergelijk verschil. De contracterende partijen die niet beschikken over hernieuwbare energiebronnen op basis van wind of waterkracht zullen niet gevat worden door deze verdeling.

Paragraaf 4 geeft aan dat de bijdrage van de Federale Staat het resultaat is van de energieproductie in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van de Federale Staat. De gewestelijke bijdragen brengen eveneens een bijdrage van de Federale Staat in rekening (paragraaf 3). Deze is het resultaat van andere federale beleidsmaatregelen, zoals de bijmenging en het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen in de vervoersector.

In paragraaf 5 wordt geregeld welk aandeel elke contracterende partij opneemt in een tekort, dat kan optreden als het Belgische bruto-eindverbruik van energie te groot is om met de bijdrages, het referentieaandeel van 13% te behalen. Het tekort is het verschil tussen de som van de bijdragen, vermeld in paragraaf 2, en het referentieaandeel van 13%.

In paragraaf 6 wordt bepaald dat ENOVER, indien nodig, gemachtigd is om een specifieke verdeelsleutel vast te stellen om de bijdrage van bepaalde energieproducten aan het referentieaandeel van 13% over de gewesten te verdelen. Het gaat hier bijvoorbeeld over de verdeling van de Belgische bijmenging van biobrandstoffen: de federale bevoegdheid op het gebied van productnormen houdt in dat door dit bevoegdheidsniveau regels worden opgesteld die gericht zijn op de bijmenging van biobrandstoffen in de brandstoffen die in pompstations op de markt worden gebracht; de bijdragen van de gewesten omvatten echter de bijmenging van biobrandstoffen in het vervoer; het is dus noodzakelijk om de effecten van het federale beleid om deze biobrandstoffen bij te mengen te verdelen over de drie gewesten. Een ander voorbeeld is de bijdrage van het gebruik van houtskool aan het referentieaandeel van 13% die eveneens over de gewesten moet worden verdeeld, aangezien de beschikbare gegevens over dit gebruik nationaal zijn.

Deze verdeelsleutel heeft geen betrekking op de verdeling van de Belgische doelstellingen inzake energie uit hernieuwbare bronnen maar op de verdeling van het verbruik van bepaalde hernieuwbare energiebronnen; het heeft geen rechtstreekse invloed op de begroting van de Gewesten of de federale overheid. Hetzelfde geldt voor de verdeelsleutel bedoeld in paragraaf 6, punt 2. Het gaat hier dus niet om bepalingen die de federale overheid/de gewesten kunnen bezwaren in de zin van artikel 92bis, §1, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 'tot hervorming der instellingen'.

Paragraaf 7 bepaalt dat elke contracterende partij voor het behalen van haar bijdragen, vermeld in paragrafen 2, 5 en 6, 2° gebruik kan maken van de mechanismen, vermeld in de artikelen 8 tot en met 13 van richtlijn 2018/2001. Het gaat hier om een aantal Europese samenwerkingsmechanismen, die een contracterende partij kan aanwenden om een bijkomende hoeveelheid energie uit hernieuwbare bron te verwerven. Daarnaast voorziet paragraaf 7 dat contracterende partijen ook gebruik kunnen maken van interne statistische overdrachten om hun bijdrage te realiseren. Het mechanisme van de interne statistische overdracht wordt verder beschreven in paragraaf 9. Het betreft de statistische overdracht van een gespecificeerde hoeveelheid energie uit hernieuwbare bronnen tussen verschillende contracterende partijen. De overgedragen hoeveelheid wordt afgetrokken

van de hoeveelheid energie uit hernieuwbare bronnen die in aanmerking komt voor de berekening van de bijdrage van de contracterende partij die de overdracht uitvoert en opgeteld bij de hoeveelheid van de contracterende partij die de overdracht aanvaardt. Ze heeft dus geen invloed op de cijfers voor de productie van hernieuwbare energie die België of een andere lidstaat aan de Europese Unie meedeelt, in tegenstelling tot een statistische overdracht tussen twee lidstaten, zoals voorzien in artikel 8 van Richtlijn (EU) 2018/ 2001. De bepalingen voorzien in artikelen 8 tot en met 13 van Richtlijn (EU) 2018/ 2001 zijn niet van toepassing op een interne statistische overdracht.

Het is mogelijk om (net zoals voor statistische overdrachten tussen Lidstaten) een intra-Belgische statistische overdracht via een privaatrechtelijk contract tot stand te brengen. Overeenkomstig de 'tweewegenleer' hoeft de overheid voor haar optreden niet noodzakelijk publiekrechtelijke instrumenten te hanteren (b.v. een (uitvoerend) samenwerkingsakkoord), maar kan zij ook voor privaatrechtelijke (b.v. contractuele) instrumenten kiezen, mits:

- het privaatrechtelijke procédé niet in strijd is met dwingende rechtsregels of algemene rechtsbeginselen;
- de privaatrechtelijke techniek niet leidt tot de miskennis van de bevoegdheden van andere overheden;
- de privaatrechtelijke techniek niet leidt tot een miskennis van de eigen bevoegdheden.

Een statistische overdracht houdt geen uitoefening van wet- of regelgevende bevoegdheid in. Een statistische overdracht is in wezen een koop/verkoop van een 'statistische hoeveelheid hernieuwbare energie' (zie artikel 2, 2) en 3), Verordening 2021/2003). Die statistische hoeveelheid hernieuwbare energie is een immaterieel goed dat in de handel is.

Een privaatrechtelijk contract houdende een statistische overdracht is niet in strijd met enige dwingende rechtsregel of algemeen rechtsbeginsel. Het houdt ook geen miskennis in van de bevoegdheden van een andere overheid. Indien een contracterende partij via een statistische overdracht een statistische hoeveelheid hernieuwbare energie verkoopt aan of koopt van een andere contracterende partij, dan impliceert dit geen inmenging in hun bevoegdheden. Een privaatrechtelijk contract houdende een statistische overdracht leidt ook niet tot een miskennis van de eigen bevoegdheden. Vanzelfsprekend kan een dergelijk contract enkel gesloten worden door het bevoegde orgaan na het doorlopen van de toepasselijke besluitvormingsprocedure. Het sluiten van een privaatrechtelijk contract houdende een statistische overdracht leidt op zich echter niet tot enige miskennis van de eigen bevoegdheden. Door een statistische overdracht te kopen of te verkopen verbindt een contracterende partij zich er met name niet toe om zijn (discretionaire) bevoegdheden wel of niet uit te oefenen of op een bepaalde manier uit te oefenen.

De privaatrechtelijke (contractuele) techniek laat beter toe om snel in te spelen op de vraag naar en het aanbod van statistische overdrachten, en om opportuniteiten in deze ontluikende markt (b.v. een aanbod tegen een gunstige prijs) niet te verliezen door de relatief zware besluitvormingsprocedure die eigen is aan een (uitvoerend) samenwerkingsakkoord".

Zoals bij statistische overdrachten tussen lidstaten, wordt de prijs van een interne statistische overdracht onder andere bepaald door het spel van vraag en aanbod. De Commissie bevestigde dit in zijn richtsnoeren rond statistische overdrachten. Bovendien lijkt het maken van bindende prijsafspraken voor een interne statistische overdracht op gespannen voet te staan met het Europese mededingingsrecht.

Als een contracterende partij een grotere bijdrage levert dan bepaald in paragraaf 2, kan zij dit overschot inzetten om haar bijdragen, vermeld in paragrafen 5 en 6, 2°, aan te vullen. Indien de effectieve bijdrage van een contracterende partij de som van haar bijdrage, vermeld in paragraaf 2, en haar aandeel in een vastgesteld tekort ten aanzien

van het referentieaandeel overtreft, kan de contracterende partij vrij beschikken over dit overschot. Zo kan bijvoorbeeld deze contracterende partij het overschot overdragen aan een andere lidstaat in het kader van één van de in richtlijn 2018/2001 voorziene Europese samenwerkingsmechanismen. Desgevallend zal de contracterende partij de andere contracterende partijen informeren via ENOVER, alvorens deze overdracht wettelijk of juridisch vast te leggen.

Artikel 7 regelt de behandeling van geschillen.

Artikel 8 stelt dat het samenwerkingsakkoord voor onbepaalde duur wordt gesloten.

Artikel 9 regelt de inwerkingtreding van het samenwerkingsakkoord.

In **bijlage 1** wordt het aantal geveilde emissierechten van elke contracterende partij voor de jaren 2021 en 2022 opgenomen.

Impactanalyse

De instemming met voorliggend ontwerp van samenwerkingsakkoord heeft geen impact op de grondrechten en op het gelijkheidsbeginsel, geen budgettaire impact en geen bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel.

Implementatie

Voorliggend ontwerp van samenwerkingsakkoord is afgesloten voor onbepaalde duur. Het treedt in werking wanneer de laatste partij de instemmingsakte heeft gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

C. Totstandkomingsprocedure

Het Overlegcomité keurde het ontwerp van samenwerkingsakkoord goed op 30 november 2022. Na de ondertekening van het samenwerkingsakkoord door de bevoegde ministers van de verschillende contracterende partijen, hechtte de Vlaamse Regering op 20 januari 2023 haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet tot instemming met het samenwerkingsakkoord en werd de Vlaamse minister, bevoegd voor het klimaat en de energie, gelast de adviezen in te winnen van de SERV, de Minaraad en de Raad van State.

De volgende adviezen werden in dit kader ontvangen:

- De Minaraad heeft voor dit dossier geen afzonderlijk advies afgeleverd.
- De SERV bracht haar advies uit op 20 februari 2023.
- De afdeling Wetgeving van de Raad van State verleende haar advies nr. 73.264 op 10 mei 2023.

De bespreking van de verleende adviezen gaat als bijlage.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

Dit artikel regelt de instemming met het samenwerkingsakkoord van 22 september 2023 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse hoofdstedelijke Gewest betreffende sommige bepalingen van de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor het begin van de periode 2021-2030 en de verdeling van de federale opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2015 tot en met 2020

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlage: BESPREKING VAN DE INGEWONNEN ADVIEZEN

A. advies van de Mineraad

De Mineraad heeft voor dit dossier geen afzonderlijk advies afgeleverd maar wijst op haar eerdere vraag om tijdig tot een effectieve, efficiënte en een goed gestructureerde afstemming te komen met de andere gefedereerde entiteiten inzake klimaat- en energiebeleid.

B. advies van de Sociaal-economische Raad van Vlaanderen (SERV)

Ook het advies van de SERV gaat in hoofdzaak in op de context van de gesprekken over de intra-Belgische lastenverdeling en de samenwerking binnen België. De Raad is positief over de vernieuwde onderhandelingsaanpak en ziet het op 14 september 2022 bereikte deelakkoord, dat via het voorliggende samenwerkingsakkoord geformaliseerd wordt, als een positieve eerste stap. Anderzijds onderstreept de raad dat op korte termijn verdere afspraken nodig zijn over de resterende elementen van de intra-Belgische lastenverdelingsoefening. Dit dient op tijd te gebeuren zodat deze afspraken kunnen meegenomen worden bij de update van het Nationale Energie- en Klimaatplan 2021-2030. Daarnaast wijst de SERV op de noodzaak om tevens afspraken te maken met het oog op de wederzijdse versterking van het beleid van de verschillende Belgische entiteiten en een meer gerichte samenwerking en afstemming.

De raad formuleert in haar advies geen concrete voorstellen tot wijziging van het voorontwerp van decreet of van het samenwerkingsakkoord.

C. advies nr. 73.264 van de afdeling wetgeving van de Raad van State

De Raad van State verleende haar advies nr. 73.264 op 10 mei 2023. Het advies behandelt de volgende elementen:

- De Raad van State merkt op dat het samenwerkingsakkoord van 12 februari 2018 reeds een regeling bevat voor de verdeling tussen de contracterende partijen van de Belgische opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de periode 2013-2020. Het voorliggend samenwerkingsakkoord regelt de verdeling van de federale opbrengsten, ten belope van 135.757.458 euro, uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2015-2020, na de opheffing van het klimaatresponsabiliseringsmechanisme (artikelen 2, 2°, en 4 van het samenwerkingsakkoord). De Raad beveelt aan om expliciet aan te geven of beide regelingen naast elkaar bestaan of dat het voorliggend samenwerkingsakkoord een afwijking voorziet op de regeling uit het akkoord van 12 februari 2018. Artikel 4 van het samenwerkingsakkoord werd aangevuld om te verduidelijken dat het effectief om een afwijkende regeling gaat.
- Bij het artikel 6, §6, van het samenwerkingsakkoord, merkt de Raad op dat ENOVER niet gemachtigd kan worden om een specifieke verdeelsleutel vast te stellen voor de verdeling van de bijdrage van bepaalde energieproducten onder de contracterende partijen, daar dit de partijen kan bezwaren in de zin van artikel 92*bis*, §1, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 'tot hervorming der instellingen'. Hierin kan de Raad van State niet worden gevolgd. De voorgestelde regeling heeft geen betrekking op de verdeling van de Belgische doelstellingen inzake energie uit hernieuwbare bronnen maar betreft de verdeling van het verbruik van bepaalde hernieuwbare energiebronnen. Het gaat hier dus niet om bepalingen die de federale

overheid/de gewesten kunnen bezwaren in de zin van artikel 92bis, §1, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 'tot hervorming der instellingen'.

- Met betrekking tot de interne statistische overdrachten, vermeld in artikel 6, §7, van het samenwerkingsakkoord stelt de Raad van State terloops de 'vraag of het voor de beoogde soort van rechtshandeling passend is om het burgerlijk recht toe te passen'. Het is inderdaad mogelijk om een intra-Belgische statistische overdracht via een privaatrechtelijk contract tot stand te brengen. Overeenkomstig de 'tweewegenleer' hoeft de overheid voor haar optreden niet noodzakelijk publiekrechtelijke instrumenten te hanteren (b.v. een (uitvoerend) samenwerkingsakkoord), maar kan zij ook voor privaatrechtelijke (b.v. contractuele) instrumenten kiezen, mits:
 - o het privaatrechtelijke procédé niet in strijd is met dwingende rechtsregels of algemene rechtsbeginselen;
 - o de privaatrechtelijke techniek niet leidt tot de miskennis van de bevoegdheden van andere overheden;
 - o de privaatrechtelijke techniek niet leidt tot een miskennis van de eigen bevoegdheden.

Een statistische overdracht houdt geen uitoefening van wet- of regelgevende bevoegdheid in. Een statistische overdracht is in wezen een koop/verkoop van een 'statistische hoeveelheid hernieuwbare energie' (zie artikel 2, 2) en 3), Verordening 2021/2003). Die statistische hoeveelheid hernieuwbare energie is een immaterieel goed dat in de handel is.

Een privaatrechtelijk contract houdende een statistische overdracht is niet in strijd met enige dwingende rechtsregel of algemeen rechtsbeginsel. Het houdt ook geen miskennis in van de bevoegdheden van een andere overheid. Indien een contracterende partij een statistische overdracht verkoopt aan of koopt van een andere contracterende partij, dan impliceert dit geen inmenging in hun bevoegdheden. Een privaatrechtelijk contract houdende een statistische overdracht leidt ook niet tot een miskennis van de eigen bevoegdheden. Vanzelfsprekend kan een dergelijk contract enkel gesloten worden door het bevoegde orgaan na het doorlopen van de toepasselijke besluitvormingsprocedure. Het sluiten van een privaatrechtelijk contract houdende een statistische overdracht leidt op zich echter niet tot enige miskennis van de eigen bevoegdheden. Door een statistische overdracht te kopen of te verkopen verbindt een contracterende partij zich er met name niet toe om zijn (discretionaire) bevoegdheden wel of niet uit te oefenen of op een bepaalde manier uit te oefenen.

De privaatrechtelijke (contractuele) techniek laat beter toe om snel in te spelen op de vraag naar en het aanbod van statistische overdrachten, en om opportuniteiten in deze ontluikende markt (b.v. een aanbod tegen een gunstige prijs) niet te verliezen door de relatief zware besluitvormingsprocedure die eigen is aan een (uitvoerend) samenwerkingsakkoord.

- Voorts vraagt de Raad van State zich af of de bepalingen uit artikel 8 van richtlijn (EU) 2018/2001 van toepassing zijn op interne statistische overdrachten. Dit is niet het geval. De bepalingen uit artikel 8 van richtlijn (EU) 2018/2001 regelen statistische overdrachten tussen Europese lidstaten. Ze zijn bijgevolg niet van toepassing op Intra-Belgische statistische overdrachten.

- De Raad van State vraagt zich af hoe artikel 6, §9, van het samenwerkingsakkoord zich verhoudt tot artikel 6, §7, namelijk of het in beide paragrafen om hetzelfde mechanisme van de interne statistische overdracht gaat dan wel om nog een ander mechanisme. Om daaraan tegemoet te komen werd artikel 6, §7, geherformuleerd. Er werd verduidelijkt dat de contracterende partijen hun bijdrages kunnen behalen, door gebruik te maken van 2 onderscheiden mechanismen (enerzijds Europese samenwerkingsmechanismen tussen lidstaten en anderzijds het bijkomende intra-Belgische mechanisme van de interne statistische overdrachten). In art. 6, §9, wordt dan verder uitwerking gegeven aan het mechanisme van de interne statistische overdracht.

- Tenslotte adviseert de Raad van State dat het samenwerkingsakkoord dient te worden 'aangevuld, teneinde een kader te scheppen voor het sluiten van het contract, in het bijzonder wat het vaststellen van de prijs betreft'. Aan die opmerking kan geen gevolg worden gegeven. Zoals bij statistische overdrachten tussen lidstaten, wordt de prijs van een interne statistische overdracht onder andere bepaald door het spel van vraag en aanbod. De Commissie bevestigde dit in zijn richtsnoeren rond statistische overdrachten. Bovendien lijkt het maken van bindende prijsafspraken voor een interne statistische overdracht op gespannen voet te staan met het Europese mededingingsrecht.